

Informe sobre a consulta pública previa referente á elaboración de normativa autonómica relativa á intervención administrativa das actividades potencialmente contaminadoras da atmosfera e á creación da Comisión de Calidade do Aire de Galicia

A Comunidade Autónoma de Galicia desenvolve as súas competencias sobre o medio ambiente atmosférico no marco do establecido nos artigos 149, 1, 23ª da Constitución Española de 1978 e 27,30º do Estatuto de Autonomía de Galicia (aprobado pola Lei Orgánica 1/1981, do 6 de abril). No exercicio destas competencias, no que atinxe á protección do ambiente atmosférico, o goberno de Galicia aplica a norma básica estatal, a Lei 34/2007, do 15 de novembro, de Calidade do Aire e Protección da Atmosfera (en diante, LCAPA).

Esta lei establece, no seu art. 13, o seguinte:

“2. Sen prexuízo dos demais medios de intervención administrativa na actividade dos cidadáns esixibles por outras disposicións, quedan sometidas a procedemento de autorización administrativa das comunidades autónomas e nos termos que estas determinen, a construción, montaxe, explotación, traslado ou modificación substancial, daquelas instalacións nas que se desenvolvan algunha das actividades incluídas no catálogo recolleito no anexo IV desta lei e que figuran en devandito anexo como pertencentes aos grupos A e B. As actividades incluídas no grupo para estarán suxeitas a uns requisitos de control de emisións máis esixentes que aquelas incluídas no grupo B.

Estas autorizacións, concederanse por un tempo determinado que en ningún caso será superior a oito anos, pasado o cal poderán ser renovadas por períodos sucesivos.

O órgano competente para outorgar a autorización ditará a resolución que poña fin ao procedemento no prazo máximo de nove meses. Transcorrido devandito prazo sen notificarse resolución expresa, poderá entenderse desestimada a solicitude presentada”, e

“3. A construción, montaxe, explotación, traslado, modificación substancial, cesamento ou clausura daquelas instalacións nas que se desenvolvan algunha das actividades incluídas no catálogo recolleito no anexo IV e que figuran como

pertencentes ao grupo C, deberá ser notificada ao órgano competente da Comunidade Autónoma nas condicións que determine a súa normativa”.

Destes procedementos de autorización administrativa están excluídas as actividades sometidas á chamada “autorización ambiental integrada” que está regulada no Real Decreto Lexislativo 1/2016, do 16 de decembro, polo que se aproba en Texto refundido da Lei de prevención e control integrados da contaminación.

A tramitación das solicitudes da autorización e notificación á que se refire o artigo 13 da citada lei 34/2007 e que afecta ás instalacións nas que se desenvolven actividades incluídas no Anexo IV de dita Lei 34/2007, contan con procedementos telemáticos na sede electrónica da Xunta de Galicia. Estes procedementos regulen a súa tramitación e habilitación para a presentación electrónica das solicitudes.

Doutra banda, as actividades potencialmente contaminantes da atmosfera están incluídas no “Rexistro Galego de Emisións” (REGADE) un rexistro electrónico que a Xunta de Galicia puxo en marcha dende a Consellería de Medio Ambiente, Territorio e vivenda co obxectivo de axilizar o intercambiar de todo o fluxo de información sobre o control das emisións á atmosfera, e facilitar o cumprimento da normativa ambiental das instalacións da comunidade autónoma de Galicia. Este Rexistro esta incluído actualmente na plataforma GAIA.

A Xunta de Galicia considera que é a elaboración de normativa autonómica de desenvolvemento da citada lei mellorará a seguridade xurídica das instalacións incluídas no ámbito de aplicación da citada lei 34/2007 e definirá o marco de actuación do goberno galego para prever, vixiar e reducir a contaminación atmosférica, co fin de garantir que se cumpre o obxecto e as disposicións da lexislación en materia de protección do ambiente atmosférico.

As bases para o desenvolvemento desta norma autonómica están recollidas na propia lei 34/2007 que establece:

Artigo 14. Modificación substancial da instalación:

Para os efectos do previsto no artigo 13, corresponderá ás comunidades autónomas concretar en que termos a modificación dunha instalación é cualificada como substancial

Disposición transitoria única Réxime aplicable ás instalacións existentes,

A lexislación das comunidades autónomas establecerá os termos e prazos de adaptación ao establecido nesta lei das instalacións existentes, definidas no artigo 3. h), así como daquelas que solicitasen a autorización antes da súa entrada en vigor

Por iso propónse elaborar unha norma regulamentaria autonómica sobre as instalacións nas que se desenvolven actividades potencialmente contaminadoras da atmosfera (Decreto APCA).

Dado que se trata de exercer a competencia que a Comunidade Autónoma de Galicia ten en virtude da súa lexislación propia e a que expresamente recoñece a LCAPA sobre o réxime de prevención e control das actividades potencialmente á atmosfera, poderíase elaborar un Decreto autonómico regulador das instalacións nas que se desenvolven ditas actividades e na que se regularían os seguintes contidos:

1. sobre aspectos xerais do réxime de prevención e control, das emisións á atmosfera
2. sobre o réxime administrativo das instalacións ou actividades onde se desenvolven actividades potencialmente contaminantes á atmosfera; en particular, o réxime de autorización e renovación a tramitación da notificación de emisións e os requirimentos posteriores á notificación. Tamén regulara a tramitación das modificacións nos establecementos, que poden ser substanciais ou non substanciais e poden requirir ou non a modificación da autorización de emisións.
3. sobre os sistemas de vixilancia e control da atmosfera
4. sobre a inspección e réxime sancionador en materia de protección e control do medio ambiente atmosférico (complementando, se é necesario, o establecido no DECRETO 7/2020, de 9 de xaneiro, de inspección ambiental de Galicia.)
5. sobre as disposicións transitorias correspondente

O segunda normativa proposta refírese á calidade do aire, e entra tamén no marco de desenvolvemento da lei 34/2007 do 15 de novembro, de Calidade do Aire e Protección da Atmosfera

A Organización Mundial da Saúde (OMS, 2018) estima que o 91% da poboación do mundo vive en lugares onde non se respectan as súas Directrices sobre a calidade do

aire, o que provoca cada ano 4,2 millóns de defuncións prematuras, das cales o 91% acontecen en países de ingresos baixos e medianos (rexións do Sureste Asiático e Pacífico Occidental principalmente).

Este menoscabo para a saúde da poboación e a conseguinte redución da súa esperanza e calidade de vida, supuxo en 2010 que o impacto da contaminación do aire na saúde pública en España representara un custo económico estimado do 2,8% do Produto Interior Bruto, isto é, uns 38.000 millóns de euros (OMS, 2015).

Segundo vimos observando nas avaliacións anuais da calidade do aire de Galicia, o estado da calidade do aire na nosa comunidade é bo ano tras ano, xa que se respectas os valores límite lexislados para cada contaminante e unicamente existen de xeito puntual unhas poucas superacións, sempre en menor número das permitidas legalmente. Pero debemos ter en conta o impacto da contaminación atmosférica na saúde, tal e como se expón en parágrafos anteriores, e que os valores obxectivo propostos pola OMS son moito máis restritivos que os legais. Por exemplo, sabemos que a contaminación por partículas conleva efectos sanitarios mesmo en moi baixas concentracións. De feito, non se puido identificar ningún limiar por baixo do cal non se observaron danos para a saúde.

Traballamos xa nesta liña coa adaptación a Galicia do Índice de Calidade do Aire establecido pola Axencia Europea do Medio Ambiente, coa publicación na páxina web www.meteogalicia.es/Caire do novo Índice de Calidade do Aire de Galicia.

A AEMA elaborou un documento con recomendacións para as funcións de concentración/resposta dos contaminantes clave, en resposta a unha pregunta da Comisión Europea no marco do proxecto da OMS “Riscos para a saúde da contaminación do aire en Europa - HRAPIE”. O trasfondo esencial desta resposta desenvolveuse mediante unha revisión da evidencia sobre os aspectos sanitarios dos contaminantes do aire resumida por un proxecto anterior da OMS, “Revisión da evidencia sobre os aspectos sanitarios da contaminación do aire - REVIHAAP”. Este informe recomenda funcións de concentración-resposta e información de antecedentes asociada para varios efectos de mortalidade e morbilidade asociados coa exposición a curto e longo prazo a material particulado, ozono e dióxido de nitróxeno. Este esquema é a base da revisión da política de calidade do aire da Unión Europea

Seguindo estas recomendacións, para definir as bandas do actual índice de calidade do aire se adoptou un enfoque baseado nos riscos relativos asociados á exposición a curto prazo a partículas de corte 2.5 (PM2.5), ozono (O3) e dióxido de nitróxeno (NO2), de acordo co establecido pola Organización Mundial da Saúde¹. Ademais, inclúense recomendacións para a saúde asociadas a cada estado de calidade do aire dirixidas a poboación en xeral e a grupos de risco e persoas sensibles.

Polos motivos expostos consideramos que a calidade do aire de Galicia dispón de marxe de mellora e que esta mellora tería un efecto positivo na nosa saúde e tamén na calidade dos nosos ecosistemas.

Para acadar este obxectivo, é imprescindible, entre outras cousas, fomentar o intercambio de información e de ideas, que facilitará a comprensión por parte da

¹ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/publications/2013/health-risks-of-air-pollution-in-europe-hrapie-project-recommendations-for-concentrationresponse-functions-for-costbenefit-analysis-of-particulate-matter,-ozone-and-nitrogen-dioxide>

ciudadanía, dos efectos da contaminación atmosférica na saúde das persoas e na degradación dos ecosistemas, así como das formas de mellorala.

Consideramos que abrir espazos tanto reais como virtuais para que quen así o desexe exprese as súas ideas e creatividade e colabore en iniciativas ambiciosas, tanto de xeito individual como colectivo, será beneficioso para o propósito exposto e servirá tamén para animar aos participantes a que se comprometan con acción específicas e individuais que mellorarán a calidade do aire da súa contorna.

Destas idea xurde a necesidade de construír unha estrutura de comunicación coas partes interesadas (administracións, empresas e, en particular, coa cidadanía e colectivos veciñais), para canalizar as súas expectativas, valoracións e suxestións na que:

- Sistematizar as actividades de información e comunicación en calidade do aire
- Establecer e divulgar medidas concretas para reducir o impacto da contaminación atmosférica, tratando de mellorar o nivel de información e sensibilización da cidadanía e da administración local sobre o problema da contaminación.
- Promover a participación activa e responsable da cidadanía na prevención e control da calidade do aire.
- Informar os axentes implicados sobre o estado da calidade do aire e as súas problemáticas.
- Informar do avance dos obxectivos, medidas e beneficios asociados, e das melloras na calidade do aire alcanzadas.

Neste marco propoñemos a creación da Comisión da Calidade do Aire de Galicia (en adiante Comisión) que ten o obxectivo de traballar na mellora da calidade do aire de Galicia, contando coa participación dos distintos organismos e entidades da materia. Trátase dun espazo transversal que permita atopar a complicitade de toda a cidadanía e os axentes sociais que poden contribuír a conseguir unha mellora na calidade do aire e polo tanto na súa proia saúde e na do resto dos cidadáns de Galicia.

A Comisión terá como funcións estudar a situación da calidade do aire en Galicia, propoñer e desenvolver medidas correctoras en caso necesario ou ben de mellora continua e realizar o seu seguimento, informar a cidadanía do estado da calidade do aire e das medidas que poden adoptar para mellorala, analizar a actuación nos casos de episodios de contaminación e nestes casos, actuar segundo o Protocolo de Actuación en Episodios de Contaminación Atmosférica (PAECA) para retornar a calidade do aire a niveis axeitados o mais pronto posible.

A Comisión estará integrada por unha comisión interna da Xunta de Galicia e unha externa. Forman parte da comisión interna todos os organismos da Xunta de Galicia con competencias en materias que afectan a calidade do aire: medio ambiente, saúde pública, emerxencias, industria, mobilidade, medio rural,... En canto a Comisión Externa, podemos dividila en dous comités, un comité científico-técnico formado por expertos en

materia de calidade do aire tanto das administracións públicas como do sector privado e un comité “administrativo” formado representantes das entidades locais.

Ademais, as reunións anuais da Comisión estarán abertas á participación das entidades e organizacións do ámbito económico, social, ecoloxista, e a cidadanía en xeral que desexen realizar as súas achegas para contribuír na mellora da calidade do aire.

A Comisión poderán ser convocados como apoio en situacións de activación do Nivel 2-Fase de Emerxencia do PEACA. Esta actuación estará regulada no propio PAECA.

Poderanse crear grupos de traballo para o desenvolvemento das medidas acordadas para o cal constarase co apoio do comité científico-técnico.

O Comité interno da Xunta de Galicia contará tamén co apoio deste comité técnico para analizar a viabilidade das medidas propostas. Os responsables da implantación das medidas acordadas serán ben a Xunta de Galicia ou ben as Entidades Locais, no ámbito das súas competencias.